

Čeští Klusáčkové mohou být potomky pastevců z pontsko-kaspické stepi

IVO HAVLÍK

Kulturně-historickým fenoménem doby je genealogie. Od roku 1969 u nás působí Česká genealogická a heraldická společnost, která vydává vlastní časopis Genealogické a heraldické listy. Mnohé studie a rozborů na jejich stránkách odhalily rodopisy významných českých umělců.

K předním českým genealogům patří Jiří Klusáček, který vypátral, že většina nositelů jeho příjmení patrně pochází z generace dvou rolníků z českomoravského pomezí - Jakuba a France Klusáčkových. Ale také zjistil, že mohou být potomky pastevců z pontsko-kaspické stepi.

- Kdy se ve vás probudil zájem o rodopis?

Od mých školních let jsem se vždy zajímal o historii. Dokonce jsem chtěl jít tuto vědu studovat. Pak jsem ale zvážil své možnosti a usoudil jsem, že bych se v tomto oboru jen těžko uživil. Vystudoval jsem ekonomii a zabývám se financováním a účetnictvím.

Jsem pražský rodák, ale ještě můj dědeček, otec mého otce, se narodil v Polné. Od táty jsem slyšel, že do polenské historie se zapsal jakýsi rytíř Klusáček. To se mi jako dítěti líbilo, ale moc jsem tomu nevěřil. Jaké bylo moje překvapení, když jsem si v roce 1980 koupil knihu Ze starých letopisů českých a tam jsem našel odstavec, ve kterém se hovoří o hejtmánovi Klusáčkově ze Zhoře. Je to v pasáži o válečných událostech roku 1468, kdy Viktorin, syn Jiřího z Poděbrad, majitel Polné a Přibyslavi, byl obležen v trebišském klášteře.

- Co váš zájem o rodopis ještě více podnítilo?

Nedlouho po tom se mi v antikvariátu dostaly do rukou Moravské zemské desky, které byly vydány tiskem. Tam jsem našel zápis z roku 1481, že Jan Klusáček ze Zhoře vkládá svou tvrz s dvorem a čtyřmi „člověky platnými“, atd. ve Zhoři a Nizové jakémusi Janovi z Hranova. Tím byla existence Jana Klusáčka definitivně potvrzena.

- Který Klusáček byl jako první zapsán v matrice narození?

Od Klusáčků z 15. století jsem přešel k studiu rozrodu Klusáčků z Hrbova, Přibyslavi a Polné, kteří jsou již doloženi matrikami a pozemkovými knihami.

Nejstarším matrikou podchyceným jmenovcem je Jakub Klusáček z Hrbova, malé vsi poblíž Polné. Je také

zapsán v Berní roli k roku 1654. Jakub v Hrbově šest let po konci 30leté války vlastnil 88 strychů polí, tedy asi 25 ha.

Ve stejné době je v Přibyslavi uváděn Franc Klusáček, který je s pravděpodobností hraničící s jistotou prapředkem značné části dnes žijících Klusáčků.

V Univerzitní knihovně jsem strávil nesčetné večery při hledání v publikacích Libri citationum et sentarium seu (Knihy půhoné a nálezové), které vydal Brandl a Brethoz v Brně. Prohledal jsem Ukazatel k latinským zemským deskám brněnským od F. Černého, prohlédl jsem Pilnáčka, Sedláčka atd. a všude jsem nalézal sice stručné, ale četné zmínky o Janovi Klusáčkově. Vše, co se mi podařilo vytežit z těchto pramenů, jsem sepsal do studie, která byla otištěna v časopise Heraldika a genealogie v roce 1988.

- Co jste ještě zjistil o Jakubovi a Franci Klusáčkových?

Podle urbáře z roku 1636 vlastnili Klusáčkové grunt na třech místech. V Dobrouťově Havel Klusáček, v Hrbově Martin a po něm Jakub a v Nížkově Martin. Urbář ale zaznamenával v názvech nemovitostí dobu kolem roku 1600. Je doloženo, že Martin z Nížkova koupil grunt v Přibyslavi a jeho nástupcem v Nížkově byl Kašpar Holzman. Dovídáme se, že Martin v Přibyslavi měl syna Martina a ten patrně syna Řehoře, ale nikdo z nich nepřežil období 30leté války. Také v Dobrouťově již je po roce 1636 na gruntě původně Havla Klusáčka zapsán Jan Czelaud. Franc převzal jméno po statku.

- Co France Klusáčka v roce 1653 do Přibyslavi, města zničeného třicetiletou válkou, přivedlo?

Vrchnost po nájездеch Švédů přidělovala berní úlevy, od daňové povinnosti byli osvobozeni tři roky. Franc v Přibyslavi dostal dům a 15 strychů pole (4,5 ha), choval dva voly, krávu, jalovici a svini. Zanechal po sobě tři dcery a pět synů, nejmladší Kryštof se dožil na tu dobu neuvěřitelných 95 let (1661-1756) a rod se rozrůstal.

- Jak jste přišel na to, že švec Jan Klusáček, který si 10. února 1773 bral v Polné vdovu Johanu Budínskou, pocházel z Přibyslavi?

Zjistil jsem, že ženich k sňatku doložil svůj křestní list, vydaný přibyslavským farním úřadem 30. ledna 1773, tedy deset dnů před svatebním obřadem. Šlo tedy nepochybně o ševce Jana, který byl v Přibyslavi pokřtěn 15. května 1747, v té době se do matrik zapí-

soval den křtu, nikoli narození. Matriční objev je stěžejním důkazem o přesídlení Jana do Polné. V Polné a okolí dnes žije hodně Klusáčků, díky tomuto ševci mají mnozí kořeny v Přibyslavi.

- Jeden příslušník vašeho rodu se jmenoval Bohumil Klusáček a je zapsán mezi abiturienty gymnázia v Německém (Havlíčkově) Brodě. Jaký byl jeho osud?

Studoval medicínu a stal se lékařem na Hradčanech. Spolu s Charlottou Masarykovou působil v Červeném kříži. Patřil k průkopníkům české cyklistiky, na kole jezdil z Prahy až na Vysočinu. V Královských pohádkách parodoval podvodný nástup Habsburků na český trůn, Vídeň politickou satiru v roce 1898 zkonfiskovala a autor žil po určitou dobu pod policejním dozorem.

- Kdo z nositelů příjmení Klusáček proslul nejvíce?

Nejnámějším mužem rodu je Karel Ludvík Klusáček (1865 - 1929). Rodák z Polné a absolvent osmiletého gymnázia v Německém Brodě vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze, stal se významným českým malířem. V hlavním městě v roce 1908 koupil historický dům U Vejvodů a zachránil ho před demolici. V tomto domě začal jako jeden z prvních v Praze provozovat kino. Jako jednatel výtvarného spolku Mánes zachránil kartony Mikuláše Alše s cyklem Má Vlast.

- Pocházejí i vaši dávnější předkové z Vysočiny, nebo odjinud?

V jak daleké historii můj předek žil, lze do určité míry vypočítat. Výše uvedený Franc s velkou pravděpodobností přišel do Přibyslavi z Německa. Není však vyloučeno ani to, že Klusáčkové z Hrbova jsou na Vysočině do určité míry původní. Jejich haplotyp se od haplotypu Klusáčků z Přibyslavi liší. Přibyslavští Klusáčkové mají haplotyp R1b, podobně jako mnoho mužů na západ od Česka. Po určité době se zdálo, že můžeme být potomky Basků, kteří mají stejný haplotyp, současné výsledky genetické genologie však dokazují, že jsme někdy před 6000 lety mohli mít společného prapraprpra...dědečka, ale dnes se již hodně geneticky lišíme. Nositelé haplotypu R1b jsou třetí velkou skupinou lidí, kteří migrovali do Evropy. Nejstarším etnikem byli lovci - sběrači. Před 8000 lety se do Evropy stěhovali neolitické zemědělci. A třetí, téměř invazní skupinou byli kočovní pastevců z pontsko - kaspické stepi, kteří ve velké míře vytlačili nebo pobili zemědělce muže a s jejich ženami začali plodit nové generace Evropanů.

Petr Sak obdržel Krameriovu cenu

Asociace nezávislých médií 4. prosince předala své výroční ceny za rok 2024. Ocenění nese jméno Václava Matěje Kramerie, zakladatele novodobé české žurnalistiky (9. února 1753 Klatovy - 22. března 1808 Praha). Jednu z nich obdržel autor týdeníku Unie českých spisovatelů Petr Sak.

- Další ceny převzali:
- slovenský novinář **Pavel Kapusta**, šéfredaktor internetového portálu napale.sk;
  - plukovník v.v. **Jaroslav Štefec**, vojenský expert a bývalý šéf Národního úřadu pro vyzbrojování, v současnosti významný publicista orientovaný především na bezpečnostní témata, malá drobnost: v roce 2011 o něm s respektem psal Respekt a mluvil Martin Veselovský v Českém rozhlase jako o člověku nezákonně propuštěném z ministerstva obrany, ještě před pěti lety jsme ho mohli vidat v diskusních pořadech České televize, nyní už nikoli;
  - kulturní publicista **Tomáš Koloc**, který překládá knihy z angličtiny a v posledních letech na sebe upozornil jako komentátor Krajských listů;
  - politický aktivista, publicista, signatář Charty 77 a představitel českého exilu **Přemysl Janýr, ml.**, který se věnuje politické a publicistické práci;
  - novinář **Dušan Veselý**, který byl v letech 1990 až 2008 šéfredaktor redakce obrazového zpravodajství ČTK, v novinářské a publicistické činnosti se zaměřuje na obor fotožurnalistiky, s Jaroslavem Kučerou vydal originální dokumentární knihu Klid před bouří, je to nejnázornější dokument o našem životě před listopadem 1989;
  - režisér a scenárista **Miloš Zábranský**, z jeho filmové tvorby jmenujme psychologické drama Dům pro dva z roku 1988, který kvůli křesťanským odkazům měl problémy už při schvalování, nedávno jsme si v jeho dokumentu Občan Kryl mohli připomenout dvojí letošní 80. výročí narození a 30 let od úmrtí v českých dějinách neopakovatelné osobnosti;
  - zakladatel a hlavní moderátor internetového Svobodného rádia **Vladimír Kapal**, který dával šanci názorům lidí vytlačených z veřejného prostoru, proto byl věcně správně nazýván představitelem mediální alternativy, žel, zemřel na následky soudního popotahování a nakonec i odsuzujícího verdiktu za vyslovení názoru, je tragickým příkladem toho, jak by se neměla chovat svobodná demokratická společnost. Dnešní politická realita vylučuje z veřejného prostoru diskusi, o níž TGM kdysi pravil, že je základní podmínka existence demokracie. Vladimír Kapal toho udělal mnoho pro naši alternativní mediální scénu.
  - **Doc. PhDr. Petr Sak, CSc.** byl oceněn za to, že ve své vědeckovýzkumné činnosti se věnuje především oblastem hodnotové orientace a životních cílů mládeže, spirituality mládeže, volného času a volnočasových aktivit mládeže, otázkám sociálního zrání, vztahu médií a mládeže, ale i problémem sociální deviace mládeže, úlohy a funkce mládeže v reprodukci společnosti, otázkám generace. Zabývá se cenzurou a omezováním svobody slova.

Petr Sak (na snímku Ivo Havlíka) za cenu poděkoval těmito slovy:

„Děkuji Asociaci nezávislých médií za udělení Krameriovy ceny. Cena je pro mne zpětnou vazbou, že mé texty mají své čtenáře. Mé poděkování patří také těm, kteří umožňují, aby se texty vůbec dostaly ke čtenářům, tedy MUDr. Ivanu Davidovi a Nové republice, inženýru Pekárkovi a Prvním zprávám a tištěným médiím Lípě a Janu Poláčkovi a příloze Naši pravdy LUKU a již zesnulému Karlu Sýsovi a jeho nástupci Ivu Havlíkovi.

Před řadou let jsem se rozhodl před odbornými texty v odborných časopisech upřednostnit publicistiku. Sofistikovaná cenzura v odborných časopisech vede k intelektuální kastraci autorů a k jejich tvůrčí sterilitě. Výsledkem jsou časopisy a články, které pouze slouží jako nositelé formálních bodů, ale které téměř nikdo nečte. Z reakcí odborníků na mé texty vnímám, že alternativní média substituuji společenskou funkci odborných společenskovědních časopisů. Rozhovor s doktorem Stanislavem Novotným zaznamenal 90 tisíc shlédnutí a spoustu reakcí. Takový ohlas žádný můj odborný text neměl.

Nedávno jsem došel k novému závěru ohledně alternativních médií. Vyšel jsem ze známé skutečnosti, že na sociálních sítích je rozšířena agresivita a vulgarita. Já jsem se v komentářích k mým článkům s ničím takovým téměř nesetkal. Přičítám to jednak vyšší vzdělanosti a intelektuální úrovni čtenářů Nové republiky a Prvních zpráv, ale také se domnívám, že na internetu v kyberprostoru se tvoří na základě podobnosti bubliny uživatelů. Ač technicky nejsou pro čtenáře žádné bariéry, psychické osobnostní bariéry oddělují skupiny čtenářů. Takže mne čtou čtenáři, s nimiž mám podobné názory, znalosti a myšlení. Já bych však uvítal prolomení bublin a čtenáře z jiných bublin i za cenu, že by mě nadávali. Strukturování kyberprostoru do bublin potlačuje jednu z jeho hlavních předností. Domnívám se, že udělování Krameriových cen přispívá k vytváření cestíček mezi jednotlivými bublinami.“

Malířovy inspirace: cesta na kole po Evropě, lomy na Vysočině, vinice na jižní Moravě

Vpelhřimovské Galerii M vystavoval malíř z Velkého Meziříčí Bořivoj Pejchal.

Autor se specifickým výtvarným výrazem plných přírodních barev směřujícím k abstrakci pracuje s různými formami struktur inspirovaných prvky nalezených v přírodě, v poslední době se však jeho tvorba dostává více do sfér osobité abstrakce.

Bořivoj Pejchal nejprve vystudoval stavební fakultu, zároveň se věnoval i umělecké tvorbě a studiu umění.

Ustálená výtvarná činnost ho přivedla ke členství v Unii výtvarných umělců ČR a Klubu výtvarných umělců Horácka. Postupně si vytvořil svébytný styl vycházející z různých typů povrchů, materiálů a struktur, které jsou součástí přírody. „*Tvorbou se vyrovnávám se všemi svými životními situacemi. Je to pro mě léčba prací, kdy reaguji barvou, kontrastem, pastózně nebo lazurně, určitým tvaroslovím... Malování mně dává smysl života, nabíjí moje baterky.*“

Forma jeho děl je blízká minimalismu s několika zemitými barvami a omezenou malířskou plastičností, kterou ovšem vyvažuje sochařským nabytím hmoty. Původně bylo jeho snahou upozornit na industriální pustošení krajiny, tvorba a fascinace detaily ho postupně přivedly ke grafickým hodnotám přírody, se kterými

pracuje ve většině svých děl. Tyto vjemy ztvárňuje na plátně a v keramické tvorbě.

Na výstavě jsou k vidění malířova díla z poslední doby. Někdejší těžiště autorovy inspirace se vzdaluje od dříve preferovaných struktur nalézáných v různých spektrech přírody a více směřuje k abstrakci a imaginaci.

„*Poslední dobou mě inspiruje všechno kolem mě. Byly to mé cesty na kole po Evropě, naše nová zahrada, městská zástavba, lesy, lomy, vinice na jižní Moravě...*“ V pozadí spirál si tak můžete povšimnout městské zástavby či linií silnic. Za vertikálami s plasty působící strukturou najdete bránu, ve skupině maleb autorem nazývaných láskyplně „škrabošky“ se objevuje motiv masky s obrysy sovy v nezvyklé růžovo-šedé barevnosti vymykající se z jeho dosavadní tvorby.

Nejsem Jan Zrzavý

Malíř dochází k vlastnímu pojetí malby kombinující prvky dříve preferované malby založené na liniích přírody, např. grafických hodnotách krajiny, linií dřeva, struktury kůry či kamení, z nichž stále užívá typickou formu strukturální plochy.

Více pracuje s geometrickými tvary s mnohdy vlastní strukturou založené na linii. Zároveň se v pozadí některých děl na první pohled pojatých jako abstraktní forma objevují drobné květiny, linie silnic či městských domů a otiskuje tak své zážitky do obrazu. Tyto vjemy jsou však jen letmé vzpomínky dotvářející prožívaný pocit zastoupený hlavním motivem.

Tvorba Bořivoj Pejchala se dnes pohybuje ve specifické podobě strukturální abstrakce v kombinaci s otisky přírodních struktur, které si autor nese dále ve svém díle, nezapomíná, nemění se, ale roste.

„*Doufám, že si návštěvníci z výstavy odnesou podobné pocity jako já, když jsem nedávno odcházel z výstavy Jana Zrzavého v Humpolci. Zapomněl jsem na války, politiku, inflaci, zdravotní potíže a povodně. Chtělo se mi létat a jít hned malovat, ale já nejsem Jan Zrzavý, takže mně bude stačit pocit příjemné strávěného času a pocit inspirace a jiného vidění svého okolí.*“

A toto pozvání autor ve výstavě do důsledku dodržel.

ANNA HAMRLOVÁ

(Autorka vystudovala dějiny křesťanského umění na Univerzitě Karlově, působí jako kurátorka Galerie M v Pelhřimově)

V ČESKÉM TĚŠÍNĚ VYCHÁZÍ 75 LET POLSKÝ KULTURNÍ MĚSÍČNÍK

Oletošních Vánocích, přesně 24. prosince, uplynulo 75 let od vydání prvního čísla měsíčníku ZWROT. Časopis po celou dobu vydává Polský kulturně-osvětový svaz v Československu (PZKO - Polski Związek Kulturalno-Oświatowy).

Prvním šéfredaktorem byl spisovatel polské národnosti Paweł Kubisz (1907 - 1968), který v roce 1937 založil Slezský literárně-umělecký svaz v Československu (Śląski Związek Literacko-Artystyczny). Velký vliv na něho měla četba děl polských spisovatelů, zejména Stefana Żeromského a Juliana Tuwima.

V letech 1927–1928 jej české úřady za distribuci slovenské literatury vydávané iredentisty 13 měsíců držely v olomoucké věznici, kde onemocněl tuberkulózou. V roce 1940 byl zatčen gestapem a uvězněn v Těšíně. Po propuštění se mu podařilo dostat se do Generálního gouvěrnementu. V roce 1944 byl opětovně zatčen a držen ve vězení Montelupich v Krakově, odkud uprchl.

Dobře redigovaný celobarevný časopis, v jehož čele stojí Halina Szczotka, je částečně spojen s mými potomky. Šéfredaktorkou jednu dobu byla dcera Dorota Havlíková, absolventka žurnalistiky na Slezské univerzitě v Katovicích, o typografii se stará syn Andrzej Havlík.

Žurnál vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR a Ministerstva zahraničních věcí Polské republiky. Redakce celých 75 let sídlí v Českém Těšíně.

IVO HAVLÍK

K. H. BORODUBSKÝ Fialová koleda

*Koleda, koleda, Ježíšku,
ty máš díry v kožíšku!
Kdo ti je tam nadělal,
zatímco jsi tvrdě spal?*

*Inflace či deflace?
Spekulanti na place?
Chtělo by to mokrý klacek,
a vyběhnout s drzým
frackem,*

*který nám tvým jménem lže.
Je jako had bez kůže.
Úlisnější na pohled,
jazyk ve dví, v zubech jed*

- Jak to víte?

Napadlo mne ještě jinak ověřit vzájemnou příbuznost Klusáčků, tentokrát už nejen zápisy z matrik a pozemkových knih. Jako na zavalanou mě pomohl vědecký úkol Genetika a příjmení.

Byl to společný projekt Kriminalistického ústavu v Praze a řady předních vědeckých institucí, včetně pracovišť Akademie věd ČR. Účastnili se ho zájemci z řad českých mužů, kteří chtěli zjistit svůj genetický kod, svůj haplotyp. Klusáčků v České republice žije jen něco málo přes čtyři stovky.

- Čeho se můžeme dočkat?

Každý s příjmením Klusáček, pokud byl ochoten se výzkumu zúčastnit, díky zjištěnému chromozomu obdržel osobní genetickou identifikaci, tedy onen haplotyp.

Bráno matričními záznamy by u všech Klusáčků měl být shodný. Ale někteří z nás mohou mít jiný. To potom bude celkem jisté prokazovat, že někdy v minulosti byl pravým otcem kdosi jiný, než je uveden v oddacím listě nebo zapsán ve stoletých matričních či berních knihách; kupříkladu - syn byl třeba levoboček a manžel na to nikdy nepřišel, nebo se mohlo stát, že u nemanželských dětí převzal potomek jméno po matce. Ale i to je život a zajímavá informace.

- A co jste o sobě zjistil vy sám?

Že některé předky mám také z Jihlavy. Johan Anton Risenfelder (* 1725) - dědeček mé praprababičky Antonie Grossin (která si vzala ševce Klusáčka), tedy jinak řečeno jeden z 64 předků v 7. generaci, si 5. září 1750, ve věku necelých 25 let, koupil za 1100 zl. na náměstí v Jihlavě tzv. Honlichův dům

čp. 327. Získal tak práva měšťana a současně se stal sladovníkem. Dnes je v prvním patře kavárna a tak jsem si v ní nedávno na počest mého předka vypil jedno preso. On byl komisařem krajského úřadu a měl smysl pro historii a vedl si záznamy - kroniku.

Stejně jako druhá kronika - jeho tatínka Františka - tedy též předka v 8. generaci. A jeho pradědeček, Lukáš Vojtěch Risenfelder (11. generace jeden z 1024 předků), byl primátorem Jihlavy v době 30leté války a nakonec královským rychtářem, Ferdinand III. jej za zásluhy povýšil do šlechtického stavu. Když mu bylo 19 let, sedm jeho sourozenců i rodiče zemřeli na mor. Jistě byl velmi schopný, ovšem musel začít svou kariéru přestoupením z luteránské víry na katolickou.

To jsou stále stejné situace, jak se říká - Nihil sub sole novi (Nic nového pod sluncem).

Ing. Jiří Klusáček se narodil v Praze 31. března 1950. Absolvoval Vysokou školu ekonomickou. Většinu života pracoval jako šéf finančních útvarů nebo účtářen. Je otcem Ing. Michala Klusáčka (23. října 1979), absolventa Samarské státní aerokosmické univerzity, který je od roku 2012 předsedou České strany národně sociální, součástí hnutí Stačilo!

TŘI KLUSÁČCI U VODY. Vítkova plovárna v Polné na rybníku Peklo, tak trochu podobná říčním lázním plavčíka Důry ve Váncurově Rožmárném létě. Osoby a obsazení na kolorované fotografii Jiří Klusáček označuje takto: „U sloupu stojící hošík je můj tatínek Jiří, narodil se 1917, v lodičce druhý zleva je otcův bratr Bedřich (*1914), za ním na pramici stojí tatínkův nejmladší bratr Miloš (*1922), odhaduji, že mu je tak 5 let, tudíž fotografie zřejmě pochází z roku 1927. Otcí by tehdy bylo 10 let a strýčkovi 14 let. Fotografie odeslala do Karlína jako pohlednici babička, všechny označila křížkem. Kdysi jsem se usiloval o zveřejnění, aby se podařilo identifikovat i ostatní na snímku, ale nedošlo k tomu“.

Není vyloučeno, že na záběru je malý Bohumil Hrabal, který v Polné žil a po přestěhování do Brna se do města s rodiči stále vracel, aby tam v dětských rolích hrál v ochotnickém divadle.

KAREL LUDVÍK KLUSÁČEK. Nejznámější muž rodu. Narodil se v Polné 26. října 1865. Malířství studoval na Akademii u profesorů A. Lhoty a Pirnera, ale vzorem mu byl Mikoláš Aleš. Ve své době se proslavil obrazem Bouře v Praze po stětí Jana Želivského. Záhy se zařadil mezi významné malíře přelomu 19. a 20. století, v roce 1913 se podílel na výzdobě divadelního sálu slavného náchodského hotelu Beránek. Jeho malby zdobí schodiště bývalé Zemské banky na Příkopech, pro strop Městského muzea v Praze vytvořil alegorickou kompozici Praga caput regni a řadu dalších kompozic. Pro hořický zámek vytvořil cyklus olejů. Ve velké zasedací síni Vlašského dvora v Kutné Hoře se nacházejí dva obrazy Karla Ludvíka Klusáčka provedené na omítce - Vydání Dekretu kutnohorského a Volba Vladislava za krále českého.

Ukázal se i jako prozíravý památkář, stal se zachráncem starobylého malebného renesančního domu U Vejvodů v Jilské ulici v Praze, který zakoupil. Stal se aktivním členem Klubu Za starou Prahu, v rodné Polné se angažoval při adaptaci hradu na muzeum. Byl činný i literárně.

Zemřel 21. února 1929, podlehl zápalu plic. Po žehu byla urna s jeho popelem uložena na polenském hradě.

